

İlgili Kanun / Madde
4857 S.İşK/41

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2011/54617

Karar No. 2012/687

Tarihi: 17.01.2012

- YETKİLİ MAHKEME
- YETKİ İTİRAZI

ÖZETİ: Bir dava için birden fazla (genel ve özel) yetkili mahkeme varsa, davacı bu mahkemelerden birinde dava açmak hususunda seçimlik hakka sahiptir. Davacı, davasını bu genel ve özel yetkili mahkemelerden hiç birisinde açmaz ve yetkisiz bir mahkeme de açar ise, o zaman seçme hakkı davalıya geçer. Davalının yetki itirazında birden fazla mahkemeyi yetkili göstermiş olması halinde, usulüne uygun bir yetki itirazından bahsedilemez. Bu durumda seçim hakkı tekrar davacıya geçer. Mahkemenin kendisinin yetkisiz olduğu ortaya çıkması halinde, davalının yetki itirazında belirttiği mahkemeler doğrultusunda davacıdan seçimlik hakkını hangi mahkeme için kullandığı sorulmalı ve dava dosyasının davacının seçtiği yetkili mahkemeye gönderilmesine karar verilmelidir

DAVA: Davacı, kıdem ve ihbar tazminatı, ödenmeyen maaş, fazla mesai ücreti, yıllık izin ücreti, asgari geçim indirimi alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, yetkisizlik nedeniyle davanın reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde taraflar avukatlarınca temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi U.Ocak tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

A) Davacı İsteminin Özeti:

Davacı, sözleşmenin haksız olarak feshedilmesi nedeniyle kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, fazla çalışma, asgari geçim indirimi, yıllık izin ve ücret alacaklarını talep etmiştir.

B) Davalı Cevabının Özeti:

Davalı, davacının kendisine taşınmış olduğu Kadıköy adresinde çalışmadığını, ikametgah adresinin Üsküdar olduğunu Kadıköy mahkemelerinin yetkisiz olduğunu savunarak, davanın reddini istemiştir.

C) Yerel Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, Baro Başkanlığı'nın resmi yazısından işyerinin Kadıköy ilçesine 24/03/2011 tarihinde taşındığı, davacının daha öncesinde 15.02.2011 tarihinde işten çıkarıldığı, Kadıköy'de çalıştığının tanık beyanları ile ispat edilemeyeceği, davacının yetki hususundaki tercihinin Bakırköy olarak kullanması nedeniyle mahkemenin yetkisizliğine karar vermiştir.

D) Temyiz:

Kararı taraflar temyiz etmiştir.

E) Gerekçe:

Dosya içeriğine göre, yetkili mahkemenin hangi iş mahkemesi olduğu uyuşmazlık konusudur.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 5 inci maddesi uyarınca, iş mahkemelerinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgâhı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir. Bunlara aykırı sözleşme geçerli değildir.

İş mahkemesinin görevi kapsamında bulunan bir dava, dava tarihinde davalının ikametgâhının bulunduğu veya işçinin işini yaptığı yerdeki iş mahkemesi veya iş davalarına bakmakla görevli asliye hukuk mahkemesinde açılmalıdır.

Türk Medeni Kanununun 19 uncu maddesi uyarınca, gerçek kişi yönünden yerleşim yeri, sürekli kalma niyetiyle oturlan yerdir. Gerçek kişi işverenin başka bir yerde yerleşmek niyetiyle oturduğu kanıtlanmadığı takdirde, kural olarak nüfusta kayıtlı olduğu yerin ikametgâh olarak kabulü gerekir. Aynı Yasanın 49 uncu maddesi gereğince, tüzel kişinin yerleşim yeri, kuruluş belgesinde başka bir hüküm bulunmadıkça, işlerinin yönetildiği yerdir (Yargıtay 9. H.D. 23.06.2008 gün ve 2008/17468 Esas, 2008/17262 Karar sayılı ilamı).

Yetkili mahkemenin belirlenmesinde önemli olan işin yapıldığı işyeri tanımına, 5521 sayılı Yasada yer verilmemiştir. İşyeri, 4857 sayılı İş Kanununun 2 inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir. İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır. İşyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu

kapsamında bir bütündür. Bir yer, ancak işin niteliği ve yürütümü bakımından işyerine bağlı bulunmaktaysa, o işyerinden sayılacaktır.

İş veya toplu iş sözleşmesinin tarafları, davalının yerleşim yeri ve işin yapıldığı yer dışındaki bir mahkemenin yetkili olduğuna dair düzenleme yapmaları, 5521 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin emredici nitelikteki son cümlesi gereğince geçersizdir.

Deniz İş Kanununun 46 ncı maddesi uyarınca, adı geçen Yasa kapsamına giren gemiadamlarıyla bunların işveren veya işveren vekilleri arasında bu Kanundan veya iş sözleşmesinden doğan davalar hakkında da, 5521 sayılı kanun hükümleri uygulanır. İş sözleşmesinde ayrıca bir hüküm yoksa dava, geminin bağlama limanında iş davalarını bakmaya yetkili mahkemede görülür”.

İş mahkemesinin yetkisi kamu düzeni ile ilgili olduğundan, davalı tarafça süresinde yetki itirazı yapılmamış olsa bile, mahkeme tarafından bu husus kendiliğinden göz önünde bulundurulmalıdır. Bir başka anlatımla hâkim, davanın her aşamasında yetki itirazını dikkate alabileceği gibi, kendisi de resen yetkisizlik kararı verebilir (Dairemizin 26.05.2008 gün ve 2008/20378 Esas, 2008/12778 Karar sayılı ilamı).

5521 sayılı Yasanın yetkiyle ilgili bu düzenlemesi yanında, diğer bir kısım yasalarda da uyuşmazlığın çözümü için hangi iş mahkemelerinin yetkili olduğu konusunda düzenlemeler bulunmaktadır.

4857 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinde, komisyon kararı ile iş güvenliği yönünden işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararına karşı, işverenin yerel iş mahkemesine,

2821 sayılı Sendikalar Kanununun 28 inci maddesinde, uluslararası nitelikteki bir kuruluşa üyeliğin iptali davasında, sendika veya konfederasyon merkezinin bulunduğu iş mahkemesine,

2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun 12 nci maddesi uyarınca, iş kolu istatistiklerine karşı Ankara iş mahkemesine,

Aynı Yasanın 15 inci maddesine göre, sendika yetki çoğunluğu tespitine dair kararlara, 16 ncı madde uyarınca Toplu İş Sözleşmelerinin hükümsüzlüğü, 46 ncı maddeye göre, uygulanmakta olan bir grev ve lokavtın kanun dışı olup olmadığının tespiti, 47 nci madde uyarınca, gereği grev ve lokavtın durdurulması, 51/4 maddesi gereğince, grevin sona erdirilmesi, 60 ıncı madde uyarınca Toplu İş Sözleşmesinin yorumu istemlerinin, işyerinin bağlı olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki iş davalarına bakmakla görevli mahkemeye,

Başvurulabileceği düzenlenmiştir.

Bir dava için birden fazla (genel ve özel) yetkili mahkeme varsa, davacı bu mahkemelerden birinde dava açmak hususunda seçimlik hakka sahiptir. Davacı, davasını bu genel ve özel yetkili mahkemelerden hiç birisinde açmaz ve yetkisiz bir

mahkeme de açar ise, o zaman seçme hakkı davalıya geçer. Davalının yetki itirazında birden fazla mahkemeyi yetkili göstermiş olması halinde, usulüne uygun bir yetki itirazından bahsedilemez. Bu durumda seçim hakkı tekrar davacıya geçer. Mahkemenin kendisinin yetkisiz olduğu ortaya çıkması halinde, davalının yetki itirazında belirttiği mahkemeler doğrultusunda davacıdan seçimlik hakkını hangi mahkeme için kullandığı sorulmalı ve dava dosyasının davacının seçtiği yetkili mahkemeye gönderilmesine karar verilmelidir.

Somut olayda, davacı davalının bürosunu taşıdığı Kadıköy İlçesinde avukat olarak çalıştığını iddia etmiştir. Davalı Avucılar-Bakırköy'den 15.02.2011 tarihinde Kadıköy ilçesine taşındığını 18.10.2011 tarihli duruşmada beyan etmiştir. İstanbul Baro Başkanlığı tarafından davalının 24.03.2011 tarihinde büro adresini Kadıköy ilçesine taşıdığını dilekçe vererek bildirdiği belirtilmiştir. Aynı yazı ile 13.02.2011-16.02.2011 tarihli avukat iş ilanları dosyaya gönderilmiştir. Dosya arasında ayrıca davalı tarafından düzenlenen Kadıköy ilçesinin adres gösterildiği 28.02.2011 tarihli yetki belgeleri de mevcuttur.

İstanbul Baro Başkanlığı'nın davalının 24.03.2011 tarihinde büro adresini Kadıköy ilçesine taşıdığına İlişkin yazısı davalının beyanlarına dayanmakta olup, yazının aksi davalının duruşmada alınan beyanları, avukat iş ilanları ve yetki belgeleriyle sabittir.

Mahkemenin dosya kapsamıyla doğru olmadığı anlaşılan yazıya itibar ederek açılan hizmet tespiti dosyası ve diğer delilleri araştırmadan eksik incelemeyle yetkisizlik kararı vermesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

F) Sonuç:

Temyiz olunan kararın, yukarıda yazılı sebepten dolayı BOZULMASINA, bozma sebebine göre davalının temyiz itirazlarının incelenmesine yer olmadığına, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 17.01.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.